

MŰLEÍRÁS

**A Móricz Zsigmond körtéri GOMBA épületének
építészeti és hasznosítási ötletpályázata**

RAJZJEGYZÉK

1 – Koncepció	
2 – Környezetredezési terv, távlati képek a kötelező nézőpontokból	1:250
3 – épület tervei, mobil elemek tervei	1:200
4 – Hasznosítási változatok-1	
5 – Hasznosítási változatok-2	
6 – Hasznosítási változatok-3	
7 – Hasznosítási változatok-4	
8 – Hasznosítási változatok-5	
9 – Hasznosítási változatok-6	
10 – Hasznosítási változatok-7	

TARTALOMJEGYZÉK

1. – RAJZJEGYZÉK, TARTALOMJEGYZÉK
2. – A KONCEPCIÓ
3. – AZ ÉPÜLET – ÉRTÉKVÉDELMI SZEMPONTOK
4. – A MOBIL RENDSZER
6. - HASZNOSÍTÁSI JAVASLAT GAZDASÁGI MODELLJE

A KONCEPCIÓ

Valószínűleg sokunk kedves gyermekkori emléke Vlagyimir Szutyjev 'Vidám mesék' című mesekönyve, ezen belül az 'A gomba alatt' című mese, amelynek tulajdonképpen „főhőse” egy kis gomba, amely az esőben növekedve egyre több, az eső elől menekülő állatnak nyújt menedéket.

Ennek analógiájára pályamunkánkban mi is egy hasonló, **befogadó szerepet** szánunk a Gomba épületének, - amely nem csupán néhány meghatározott funkciót szolgál, hanem amely **több, változatos és akár egymástól eltérő karakterű funkciót is képes befogadni**, és amely a befogadott – túlnyomórészt kulturális – eseményekkel együtt válhat egyre ismertebbé. Elsősorban egy olyan épületet szerettünk volna javasolni, amely alapvetően **egy nyitott rendszer** állandó, **fix keretét adja**, és amely a hozzáadott kiegészítő elemek segítségével tud a felmerülő igényeknek megfelelően **állandóan változni**.

Az épület – illeszkedve a kerület közeljövőben induló Kulturális Városcsopont programjába – egy reményeink szerint pezsgő kulturális és kávéházi életet erősítő folyamat **meghatározó pontja lesz**. Ez a program nem a területtől idegen funkciókat szándékozik idevonzani, hanem egy már **egyébként is jelen lévő, értékes profil erősítését** célozza meg. Vagyis elmondható, hogy a terület adottságainak köszönhetően (egyetemek, belvárosi környezet, kulturális háttér) eddig is a budai oldal központi területének számított, amelyet a közeljövőben megvalósuló fejlesztések (Hadik kávéház, Allée bevásárlóközpont) tovább fokoznak. A Gomba épületének ennek megfelelően olyan feladatot kell ellátnia, amely szinte **egy önálló kulturális intézményként** tematizálja a környék kulturális életét, és **nem pusztán egy lesz** a többi hasonló létesítmény sorában.

A Gomba épülete már önmagában egy „**landmark**”, egy fogalom, a Moszkva téri és a Nyugati téri órához hasonlóan **a város kevés „egyetemes” referenciapontjainak egyike**, amelynek állapota – és így erkölcsi megítélése - ugyan nagyon leromlott az elmúlt évtizedekben, de amely különösebb erős gesztus nélkül, csupán állapotának javításával, a megváltozott társadalmi viszonyokhoz való alkalmazkodásával is **képes lenne ennek a kiemelt szerepnek megfelelni**.

Célunk volt továbbá, hogy az épület ne csak egy szűk használói kör igényeit szolgálja, hanem a tér szerves részévé válva **minél szélesebb kör számára** nyújtson találkozási pontot a kultúrával és egymással.

A Gomba meglévő épülete ugyan kiemelkedő **városszerkezeti jelentősége** miatt műemléki védelem alatt áll, de az épület az 1942 óta gyökeresen megváltozott szerepe és az ennek megfelelő, az eredeti épület szerkesztését szinte felismerhetetlenségig eltorzító sorozatos átalakítások miatt viszonylag **szabad kezet enged** az átalakítás mértékének.

Az épület jelentősége leginkább **térszervező, térdefiniáló** pozíciójában és szerkesztésében teljesebb ki, ez mindenképpen egy olyan érték, amelyet **erősíteni kell**. Bár az eredeti épület szerkesztése nagyvonalú koncepciót mutat, a megváltozott társadalmi körülmények a zárt épületrészekkel **körülzárt belső tér használhatóságát gyakorlatilag ellehetetlenítették**. A metró megépülése valószínűleg tovább rontja majd ezt a helyzetet.

A fent vázolt koncepcióknak leginkább **egy fedett-nyitott városi köztér** létrehozása felelt meg, amelyet az épület meglévő falainak teljes kibontásával, Az eredeti pillérváz szerkezet teljes megmutatásával értünk el. Így gyakorlatilag - csak a tartószerkezet megtartásával - egy olyan különleges, **külső és belső tér közötti átmeneti tér** élményét kapjuk, amely leginkább az antik görög templomépítészet peripterosz-tereit, Bernini vatikáni Piazza San Pietro-kollonádsorát, vagy akár a mediterrán kisvárosok tetővel fedett piactereit idézi. Az épület ilyen módon mint egy rendkívül **szigorú, semleges, merev keret**, háttér képes fogadni a városi élet további, változatos elemeit. Az építmény alatt a közelmúltban a tér többi részére lerakott mészkő burkolat fut át, ezzel erősítve az építmény és a városi tér vitathatatlan szimbiózisát. Az épület jelentőségét a térburkolat szintjén pusztán a meglévő növényzethez igazodó, a szerkezet középpontjából kimozdított kör alaprajzú kiemelt **zöldterület** hangsúlyozza, amely az építmény által közrezárt térrész jelenleg is meglévő hangulatos liget jellegét erősíti.

Az épület eredeti szerkesztési tengelyei, vagyis az épületrészekkel közrezárt bejáratok által kijelölt **irányok ma is érvényesek**, de mivel tervünkben egy, az eredetinel jóval nyitottabb szerkezetet hozunk létre, ezért ezek az irányok csak a meglévőnél **jóval finomabban** jelennek meg az épületen. A körbefutó tető alsó síkja valamint a kiszabadított négyzetes pillérek egységes **élénk színű színezést** kapnak (lila), míg a tengelyeket kijelölő kör keresztmetszetű pillérek a meglévő-felújított körbefutó fénysávval megvilágított pengeszerű előtetővel azonos **fehér** színezést kapnak.

A bejáratok által kijelölt három irányra merőleges, 75 cm-es raszterben a padlóburkolatba ledugózható, tűzihorganyzott **acél perselyek** kerülnek, amely az épületváz alá kerülő mobil utcabútorok és építmények rögzítési pontjait adja.

Az eltérő funkciókhoz alakítható, szabadon formálható épület koncepciójának **kulcsfontosságú eleme** az a mobil rendszer, amellyel a Gomba alatti tér formálását javasoljuk megoldani. Az utcabútorok és az építmények egyaránt egy olyan rendszer elemei, amelyek alapvetően **az épülettől eltérő karakterrel, de annak irányából származtatott szerkesztéssel** kialakítva széleskörű használhatóságot biztosítanak. A meglévő épületvázról alapvetően idegen kialakítás tudatos választás, mivel a Gomba épülete alatt megjelenő **heterogén, flexibilis világot** el akartuk választani az épületvázban megjelenő klasszikus, szinte **szakrális rendtől**.

A mobil rendszer egyrészt a pavilonok, másrészt az utcabútorok kialakítását érinti. A pavilonok alapvetően a perselyekbe rögzített acél lábakra épülnek, erre rögzíthetők belülről a pavilon aljzat- és tetőelemei, illetve a tömör és üveges falelemek. A pavilonok kialakításánál alapvető szándék volt a karácsonyi- és hasonló ideiglenes vásárookra jellemző térre történő kipakolás helyett a viszonylag nagyobb méretű pavilonokon belüli árusítással megoldható **rendezett összkép** elérése. A Gomba épületváza alatt, a térburkolatba rejtve, meghatározott pontokon **közmű bekötéseket** terveztünk, amellyel összehangolva akár közművesített építmények is elhelyezhetőek.

Az építményekben megvalósuló mobilitás az utcabútorok szintjén is áll, ugyanis a Gomba épülete alatti teret szintén mobil, **tömbszerű elemekből összeállítható utcabútorokkal** javasoljuk megoldani. Az utcabútorok szintén a meglévő épület irányából származtatott raszter rácspontjaira illesztett acél perselyekbe helyezett acélrudakra épülhetnek.

Az aktuálisan nem használt mobil elemek tárolása a padlóburkolatba rejtett ajtón keresztül megközelíthető **meglévő pinceszinten** kialakított tárolóban történhet.

Ezekből ez elemekből alapvetően hét eltérő karakterű és beépítettségű elrendezési alapesetet vettünk figyelembe, amelyek permutációjaként számos további térszervezés kialakítható:

- **Üres változat:** Az üres épületváz alatt egy fedett-nyitott városi köztér jön létre, amely egyéb rendezvények nélkül is képes erősíteni a gomba "városi referenciapont" jellegét. Az üres teret csak a mobilelemekből kialakított utcabútorok (ülőkő, pad) tagolják.

- **Tematikus szabadtéri piac:** Az üres épületváz alatti fedett-nyitott városi köztér a mobil utcabútorok mozgatásával szabadtéri piactérré alakulhat, amely kulturális és egyéb tematikájú piacoknak (wamp, kulturális piac, régiségpiac, bolhapiac, biopiac) adhat otthont.

- **Szabadtéri előadótér:** A mobil utcabútor és pavilon elemekből szabadtéri előadótér alakítható ki, amely változatos programoknak (koncert, táncelőadás, színdarab, filmvetítés, stb) adhat otthont. Egyéb hasznosítási változatokkal (kiállítótér, kávézó) együttműködve a terület adta környezeti hatások (zaj, látvány) mérsékelhetőek, így a városrész meghatározó kulturális intézményévé válhat.

- **Egy meghatározott funkciót befogadó változat:** a mobil pavilonelemekből egy meghatározott funkciót befogadó épület (ideiglenes kiállítótér) is létrehozható, amely szintén a gomba kulturális sokszínűségét gazdagítja. A kiállítótér elsősorban a városrész fejlesztéseit, a kerület képzőművészeit bemutató kiállításoknak adhat otthont, de egyéb tematikus kiállítások is szervezhetőek. A Bartók Béla úttal párhuzamosan futó épület telepítéséből adódóan akusztikailag és vizuálisan egy zártabb térrészt választ le a kissé szétfolyó, definiálatlan térből.

- **Több funkciót befogadó változat - kiállítótér és kávézó:** a gomba épületének legjellemzőbb hasznosítási változata a Móricz Zsigmond körtér déli térfalának önkormányzati tulajdonú üzlethelyiségeiből kialakított kulturális kávézó és információs pont nyári kitelepüléseként létrejövő kávézó, amely szintén a mobil pavilonrendszer elemeiből alakítható ki.

A kávézó nyitott fogyasztóterét szintén a mobil utcabútor-elemekből kialakított kiemelt szint jelöli ki. A kiállítótérrel ötvözve egy zárt, intim térrészt választ le a forgalmas térből.

- **Elszórt pavilonok:** Az időszakos nyitott vásárok (karácsonyi vásár, húsvéti vásár, könyvhét) befogadására alkalmas változat, amely az épületet "nyitva hagyva" szabad áramlást, "bolyongást" biztosít az egyes pavilonok között.

A pavilonok viszonylag nagy alaprajzi méreteivel az utcára kipakolt árusítás kaotikus képe helyett a pavilonon belüli árubemutató lehetőségének biztosításával a hasonló rendezvényeken megszokottnál jóval rendezettebb képet eredményez.

- **Zárt rendezvény:** Az előző változat zártabb elrendezése, amely funkcionálisan egy zárt, belépőjegyhez kötött rendezvények (pl: borfesztivál) megrendezésére alkalmas épületet eredményez. A sűrűn elhelyezett pavilonokból kialakított, üvegezett falelemekkel zárt elrendezés egy teljesen körülrzárt belső teret ad.

HASZNOSÍTÁSI JAVASLAT GAZDASÁGI MODELLJE

Az épület egy **kulturálisan nagy presztizsú** területen fekszik, ahol a környéken lakó és tanuló értelmiségi és diák használók igényeinek kielégítésére jelenleg is **számos intézmény és vendéglátóhely** üzemel. A környéken lévő, a Kulturális Városcsopont tematikájába illeszkedő létesítmények palettáját **a környező, folyamatban lévő beruházások** tovább színesítik: az Allée bevásárlóközpont tervezett kávézóteraszos közttere, illetve a Hadik kávéház megnyitása tovább erősíti a környék kulturális-vendéglátó jellegét. A számos meglévő, épülő illetve potenciálisan létesülő kávézó mellett véleményünk szerint nincs **szükség egy újabb fix vendéglátóhelyre**, az épület kizárólagos kulturális hasznosítása pedig **gazdaságilag nem tűnik életszerűnek**.

Az általunk vázolt megoldás a kibontott épületváz alatt létesített ideiglenes építményekkel önmagában szintén nem tűnik rentábilis megoldásnak, ezért egy olyan komplex intézmény koncepcióját gondoltuk megvalósítani, amely a Gombán kívül elhelyezkedő **állandó intézmény mintegy „nyári kitelepüléseként” üzemel**. Erre a célra a Móricz Zsigmond körtér déli, íves térfalának **önkormányzati tulajdonban tartott üzlethelyiségeit** gondoltuk bevonni, amelyek összevonásával, kisebb átalakítással egy frekvenciált helyen lévő **állandó kávézó és kerületi információs központ** alakítható ki. A Gomba üzemeltetéséhez szükséges kiszolgáló blokk (wc, konyha, stb) az állandó kávézó területén lenne megoldva, így – bár a kijelölt közműcsatlakozási pontok lehetőséget adnak erre - maga a Gomba **felszabadul az ilyen jellegű kiszolgáló funkciók létesítésének kötelezettsége alól**.

A Gomba üzemeltetését egy olyan társaság folytatná, amely a kerület kulturális bizottságából és az állandó kávézót üzemeltető gazdasági társaság tagjaiból álló kuratórium felügyelne. A kuratórium feladata a kulturális programok, piacok és egyéb események megszervezése és felügyelete lenne, így megteremthető volna a **gazdasági és kulturális szempontok összhangja**.

A Gomba így egy folytonosan változó, színes programokat nyújtó intézménnyé válhat, amely nem pusztán a Bartók Béla úti vendéglátóhelyek számát gazdagítja, hanem a környék Kulturális Városcsoponttá válásának **egyik fő motorja lehet**.